

פרשית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

חג הפסח

תשפ"ד

גיליון מס'

684

לחסל את החמץ..

מרחיקים את החמץ ממנו הרחקה טוטאלית ללמד לנו כי הוא 'מחוץ לתחום'.

מאי משמע?

3.

1.

"לחסל את החמאס". "לא יהיה יותר חמאס". אלו משפטים שבשגרת-החירום שגזר עלינו הבורא במחצית השנה האחרונה.

בפסח, אנחנו משמיעים משפטים דומים: "כל חמירא וחמיעא.. ליהוי כעפרא דארעא".

וכאן הבן - ולא משנה איזה מחמשת הבנים - שואל: מה באמת הלחץ סביב החמץ בגינו אנו מחטטים בחורין ובסדקין כדי למחות כל פירות ממנו מתחת השמיים? על מה ייהום הסער?

מה שונה איסור חמץ מאיסורים אחרים - ערלה למשל - שלא נצטוונו לתור אחר כל פירור כדי לסלקו ולהשביתו מהעולם? (לתשובה בדרך עיונית: ראה תוספות פסחים ב, א ובראשונים (שם).

הרהרתי במחשבות.

2.

הבה ונודה: את החמץ אי-אפשר באמת להעלים מהעולם. יחלוף הפסח, והוא שוב יחזור אלינו. מרביתנו הלא לא לוקים בצליאק. מה אנחנו כן יכולים לעשות? להוציא אותו מתחומנו. לתת לו את המקום הראוי לו. בפסח אנחנו

זכר. שלא נרגיש איזו 'שייכות' אישיותית אליו. שלא נרגיש איזו כימיה אמיתית.

העבירה איננה חלק מאישיותו/ מהותו. העבירה היא אביזר חיצוני שהוא מאמץ. איזו 'תחפושת'.

4.

הבן הרשע שתוהה "מה העבודה הזאת לכם" כלפי דורשי-רשומות מכוון לעבודות של נשים צדקניות (וגם גברים צדיקים) בניקיונות הפסח כדי לסלק כל שרידי חמץ מרשותנו, מכוון לזה.

הבן, שאולי שמע פעם שיחה של משגיח שלייד כי החמץ מכוון כנגד היצר, לא באמת מבין את מעמדו. הוא חושב שהיצר חי לצידו. הוא חלק מצביון חייו. איננו מסוגל לקלוט את בשורת הביעור והכילוי שלו מעולמו.

הוא לא הפנים את בשורת ביעור החמץ המשתקפת היטב מתורת מוהר"ן זיע"א (תורה ז' חלק ב):

"מי שידע קדושת ישראל ומאין הם לקוחים, וידע רוחניות דקות ישראל, הוא יודע שישראל הם רחוקים לגמרי מעוון ואין עוון שייך להם כלל וכלל לא..."

הרי החמץ, כבר לימד הרדב"ז, מסמל את יצר-הרע שאורב לנו כל הימים. וכשאנחנו מבערים את החמץ, ועושים כל מאמץ כדי להדוף אותו מכל סדק ופינה - זאת כדי למסור לנו מסך קריטי: העלם את החמץ מאזורך ומסביבתך. אל תיתן לו נחלה בקרבך או במעונך.

יהודי שחוטא עלול לפעמים לחשוב כי העבירה הינה נטייה טבעית שלו וכי כך הוא נולד. זה המוצר. זה מה יש. בפרט בנושא של שמירת העיניים' היצר עלול לנטוע תחושה בקרב האדם כי זה חלק אינטגרלי מאופיו ואישיותו. הנה, עובדה: הוא חוטא שוב ושוב, ולא מצליח להליט את עיניו ארצה.

אבל ביעור החמץ מעמיד את היצר במקומו ומכריז: נכון, את החמץ לא נצליח להעלים כליל, הרי הבורא גזר על קיומו על ימות המשיח (ראה סוכה נג, א), אבל עלינו לבערו מקרבנו ורשותנו. לא לתת לו מקום או נחלה. לא להשאיר ממנו כל

... בפרט בנושא של שמירת העיניים' היצר עלול לנטוע תחושה בקרב האדם כי היצר הינו חלק אינטגרלי מאישיותו

הפנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

אנו זוכרים.

אל תספר את הסיפור!! תהיה בתוך הסיפור. אם אתה מספר, אתה בחוץ. הרעיון המרכזי של לספר טוב, הוא לא לספר, אלא להיות נוכח, שם בתוך הסיפור. כשאתה בתוך הסיפור הרי זה כאלו במצרים, וזה הדרגה העליונה ביותר.

שמעתי בשם ר' צבי פילציק רעיון מדהים: תאר לעצמך, בליל פסח אחד, יש לך אפשרות לשמוע את סיפור יציאת מצרים משני אנשים, אחד מהם גאון מופלג שיודע את כל השיטות, וכל המדרשים של המכות וקושי השיעבוד בקיאים אצלו, והשני, זקן מופלג שהיה במצרים, והוא מתאר באופן חי את מה שעבר עליו, למי נלך? אנחנו בוודא

נרוץ אל מי שהיה שם, כי המצווה הוא לחיות את מה שהיה שם, "חי". כי המצווה היא להיות שם, ולספר משם, אם אתה כבר עוקב האם הילדים מקשיבים, כבר חזרת לסלון ביתך, אתה צריך להיות ממש שם.

ליל הסדר נהיה טקס מאוד מסודר, הצורך שהכול ידפוק ויזרום עם הסדר לפעמים יכול לקחת מאתנו את הרעיון הפשוט ביותר של "לספר את הסיפור"

הנה כמה טיפים מעשיים ל'סיפור':

מדבר. דבר בלשון "מדבר", ודבר גם לעצמך.. אני נמצא עכשיו כאן במצרים, ואני רואה את המצרי מכה מישהו, הוא מזיע, מתכופף ואומר משהו, ופתאום "צעקה", אני מסתובב אחורה ומגלה קבוצה של 55 יהודים סוחבים קרשים ארוכים, וכמה מצרים עומדים מלמעלה ורוקדים: "אוי, אוי, אוי...".

חושים. הכנס את כל החושים, למשל במכת ערוב, קול - אנו שומעים קולות רבים של בעלי חיים, איזה רעש.. אריות צורחים, נמרים, פילים משפריצים מים... איזה ריח של גן החיות... ריח של הכלוב של הקופים...

מראה. הפיל הירוק הענק הזה, וואו, והג'ירפה עם הכתמים החומים, משפחות שלמות של גורילות, הנה הקוף תינוק קופץ על ילד מצרי..

מישוש. איזה פרווה רכה יש לאריה הזה, אוי הקיפוד דוקר..

צבע!! צבע את הדברים שמסביב, תאר את מה שאתה רואה.. הנעלים שלו בצבע בורדר שחור, עם כתמים, מלוכלך קרעים בפניות, המצח מלא בקמטים, והידיים שרוטות, ופתאום המצרי מגיע, שיער שחור גבוה, כמו הר של קוצים, עיניים שחורות משנאה, ידיים מלאות בגועל, ופיו מלא בקצף של רוע, הבגדים שלו אדומים, והפנים שלו במבט מאיים, והוא צועק: "זי'ד!! לא גמרת את העבודה!! לך עכשיו לסדר את השורות בקומה השישית, ראיתי שהסתרת אותם עם כמה קרשים..."

דרמה. הכנס קטעים דרמטיים לתוך הסיפור, שנה טון, תגביה, תוריד טון, תשנה מהירות דבר לאט מהר והכל לפי ההתאמה.

תלמודא

מושג תלמודי אחד

מצוות ד' כוסות ביינ של שביעית?

בתלמוד ירושלמי (מסכת שבת פרק ח' הלכה א') דן באשר לקיום מצוות ד' כוסות ביינ של שביעית. ובקהילות יעקב בגיליונותיו (ירושלמי שקלים ח, ב) הסביר הספק שהשאלה האם זה נחשב "פורע חובו" בפירות שביעית שאסור (שביעית פרק ח').

ודבריו צריכים ביאור שהרי בפשוטות בש"ס נראה שדין פריעת חובו שייך למשפחת "סחורה" שאסורה (ראה עבודה זרה סב, א וכן סוכה מד, ב) ומעתה בהיות ויודעים אנו ששורש איסור סחורה נובע מעניין זלוזל בקדושת שביעית שנוהג בפירות הקדושים מנהג של חול, הרי שכעת שעושה בזה מעשה מצווה יש מקום לטעון שאין כאן זלוזל בפירות הקדושים שהרי אין כאן מנהג חול. (וראה עוד חזון איש שביעית י"ג, כ"ו שנקט כי שורש איסור פריעת חוב הוא משום השתמשות שלא כדרך הנאת הפרי וכמו מאכל אדם לבהמה שאסור, אולם כאן לכאורה לא שייך, שהרי בפועל כן משתמש בפירות ואף למצווה וזה כן דרך השימוש הרגיל שלהם. וברור לכאורה שה'קהילות יעקב' לא הבין כך).

ומצאתי מפורשות בר"ש סיריליאו (שביעית סג, א) שנקט שהנודר או נודב לביהמ"ד אסור לו לפרוע חובו בפירות שביעית משום שיש כאן ביוון קדשים. וחזינן שאין פורעין חוב בפירות שביעית משום חילול הקודש.

אולם היה מקום קצת ליישב זאת ובהטעמה די"ל שאין חילול הקודש בפריעת החוב בתוחלת השימוש - שהוא מנהג חול, אלא בעצם העובדה שנוהג בצורה רווחית - מעין "סחורה" - בפירות, היינו שפורע חובותיו שלו בכך ובכך מרוויח שאינו צריך להוציא דמים על כך. ולכן כל זה שייך גם במצווה, דסו"ס עצם הפקת רווח ממוני מפירות שביעית הריהו בכלל האיסור. והבן.

ובעצם ספק הירושלמי, ראיתי בשעתו שמעלים סברה נכוחה מדוע כאן שונה מנר-הנוכה בנר בשמן שביעית וכדומה. שכן, בד' כוסות בפועל הוא כן נהנה מן הפירות, ואם כן לא חשיב "להפסד" כלל שהרי יש כאן "לאכלה", הגם שיש כאן גם תוספת של קיום מצווה, והנה מה טוב ומה נעים.

אבא, באמת

היית

במצריים?

טיפים מעשיים חשובים לקיום 'והגדת לבנך' בליל הסדר בהידור

הרב אפרים רכטשפר שליט"א

מאמן אישי

מה יש ב"סיפור"? הסיפור הינו חוויה, לכל אדם יש חוויות רבות במשך החיים, כשהחוויות מצטברות יחד הם נאגדות לסיפור. ולכן כל פעם שאדם מספר סיפור, הוא יכול לחזור לעבר.

בניסויים רבים גילו שבמח יש חלק האחראי על התחושות, ואין הבדל במח האם הדבר קורה באמת או בדמיון, גם אם אתה מדמיין שאתה על צלע הר גבוה אתה יכול לרעוד ולהרגיש פחד, כי המח משדר את כל התחושות כאילו זה קורה עכשיו.

הסיפורים נשזרים בזיכרון ונשמרים לאורך זמן, בכדי שנוכל לגרום לעצמנו לחוש דברים ישנים, שנוכל להיזכר ברגעים ולשמוח איתם, וגם נוכל לדמיין את העתיד ולהרגיש אותו,

בעת סיפור אנשים מתרגשים והגוף משדר תחושות אמיתיות של בכי צחוק והנאה.. למה? הסיפור יכול להחזיר אותך אחורה 10 שנים. תוכל להיזכר איך שחכית לאבא שלך לאחר שמחת בית השואבה, חיפשת אותו דקות ארוכות, את האושר כשקיבלת את המתנה ליום הולדת 5, והוא יכול גם להחזיר אותך 150 שנה אל השטיבל של הבעש"ט ואתה תהיה ממש שם..

התורה מצווה עלינו בליל הסדר להשתמש בכוח הזה של 'סיפור' - "למען תספר באזני בנך" - תעביר את המסר לדורות הבאים בצורת סיפור, ולכן עלינו להבין את המשמעות הפשוטה של סיפור.

לפעמים שנים לאחר מכן, אנו כלל לא זוכרים את פרטי הסיפור אלא את החוויה שמתחת לסיפור, למשל, כמה סיפורי צדיקים אנו זוכרים? אבל את האווירה של הרוממות, את זה

להוסיף עוד הרבה, מאחר וליל-הסדר הזה, שהתרחש בשיאה של עונת הפיגועים הרצחנית של האינתיפאדה, מזוהה כמעט לחלוטין עם האסון המזעזע שאירע במהלכו - הפיגוע במלון פארק. באותו פיגוע התאבדות נרצחו שלושים יהודים הי"ד, מה שהשבית כמעט לחלוטין את שמחת החג של אותה שנה.

בשעה שהפיגוע התרחש, עוד לא התקדש החג בארצות הברית, והשמועות המרות עשו עד מהרה את כנפיהן גם אל מעבר לים. להוותו של הרב הלוי, התברר לו כי בין ההרוגים בפיגוע הרצחני, בני משפחה של כמה מבני קהילתו בניו ג'רזי.

הוא מצא את עצמו במצוקה. כבר הכין דרשה בנויה לתלפיות שמיועדת להכניס את בני קהילתו לאווירת החג אותה תכנן למסור לפני תפילת ערבית החגיגית, אבל עם אילו מילים הוא יוכל להקל על כאבם הנורא של מי שבני משפחתם נרצחו זה עתה בידי מפגע זדוני!?

והנה לפתע צצו לנגד עיניו פניו של האדמו"ר מסקווירא אותו ראה בקיץ האחרון עובר מיגון לשמחה במהלך טבעי לחלוטין. בשעת צער - צער מוחלט, בשעת שמחה - שמחה מוחלטת, ולא קרב זה אל זה. וכך, בשעה שבני קהילתו התכנסו לתפילת ליל יום טוב והוא נשא בפניהם דברים, סיפר להם את שראו עיניו בקיץ האחרון. הוא יעץ לבני קהילתו שלא ידעו את נפשם "היו האדמו"ר מסקווירא" (ובאנגלית: "פי סקווערער רבי") - הצער אכן קודר וקשה, אבל עלינו להניח אותו כעת בצד ולהתרכז בקדושת ושמחת ליל-הסדר.

הדברים ובעיקר ההמחשה העוצמתית היו למשיבי-נפש והם שהצילו את אווירת החג בקרב בני המשפחות הדוויים והאבלים שאכן הצליחו להפריד בין הצער על קרוביהם הנספים לשמחת החג.

<<< המשך בעמוד הבא

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס חודפסת בנמות
מוגבלת מאוד ברחבי הארץ. ניתן
לקבל את הגיליון ללא תמורה -
בשליחת דוא"ל לכתובת:
abyisrael@gmail.com

"פי סקווערער רבי"

... והנה, בעוד העיתון מכסה את פניה,
הבחינו עיניה בכותרת מעניינת - "פי
סקווערער רבי". אותה משפחה נמנית
בעצמה על עדת חסידי סקווירא ולפיכך היא
מצאה את עצמה קוראת את הדברים...

היה זה באחד מימי הקיץ שלפני עשרים ושלוש שנה. הרב משה הלוי (שם בדוי), רב מכובד מאחת מקהילות ניו-ג'רזי, הזדמן לעיירה ניו-סקווירא שבניו-יורק.

הרקע לביקורו בעיירה החסידית היה מסע הלוויה של יהודי אותו הכיר היטב - מה שהביא אותו לצאת לניו ג'רזי במטרה לחלוק כבוד אחרון לאותו מנוח. מסע הלוויה יצא מבית הכנסת הגדול של חסידות סקווירא במרכז העיירה, והרב הלוי עמד והתבונן בריצינות וכובד הראש בהם ליווה כ"ק האדמו"ר מסקווירא לאוי"ט את המנוח לדרכו האחרונה.

מסיבה כלשהי, גם לאחר שההלוויה יצאה לדרכה והמנוח נסע למנוחת-עולמים, עדיין נותר הרב הלוי בעיירה החסידית.

לא חלפו אלא שעות ספורות מאז מסע הלוויה וקול זמר שנשמע ברחובות משך את תשומת ליבו. התחוויר לו שבאותו מקום ממנו יצאה ההלוויה אך לפני שעות ספורות - חצר בית הכנסת של האדמו"ר, נערכת כעת חופה. הסמיכות שבין הלווית המת להכנסת כלה סקרנה אותו, ורגליו הובילו אותו לחצר בית הכנסת שבה עמד כעת כ"ק האדמו"ר מסקווירא וסידר את הקידושין בחופה.

לאחר החופה התבונן הרב הלוי בנהרת השמחה השפוכה על פניו של הרבי מסקווירא לנוכח הבית החדש שקם בישראל והוא מצא את עצמו נפעם מהיכולת לשהות בכל מצב במלואו: בשעת ההלוויה - בעצב מוחלט, בשעת החתונה - בשמחה מוחלטת. כאילו לא היו שני האירועים באותו מקום בהפרש של שעות ספורות בלבד.

לאחר החופה קם הרב הלוי, חזר לעירו ולקהילתו, והמאורעות שבהם השתתף כמו נשכחו מליבו.

חלפו מספר חודשים, ובארץ הקודש התקדש ליל הסדר של שנת תשס"ב. עבור מי שזוכרים את אותה תקופה לא צריך

על מקומה - להעניק לבני משפחתו את התחושה שעל אף הכל אמא עדיין איתם בליל הסדר. הוא תהה היכן ימצא תמונה שלה ועלה בדעתו לחפש אחת כזו במייל שלה.

בעודו עובר בין בתרי המייל של רעייתו המנוחה, צדה כותרת מעניינת את עיניו. "בי סקוורער רבי", הכריזה כותרת המייל ששיגרה רעייתו המנוחה למערכת העיתון שבו פרסם הרב הלוי את מאמרו. כך מצא הבעל השכול את עצמו מתעודד ומתחזק מהמייל ששיגרה אשתו ואשר תיאר את כל הסיפור שאירע עם רבו עשרים ואחת שנים קודם לכן.

כך, עם זיו פניו המשתנות של האדמו"ר מסקווירא בין הלוויה לחופה, בקיץ שלפני עשרים ואחת שנה - ניצלו שלושה לילות סדר שיכולים היו להיאבד תחת יגון ואנחה של טרגדיות כואבות. ('בקהילה', גיליון פסח תשפ"ג; ספר 'בוודאי גם שם' - חלק שני).

מגיד-השיעור הנודע הגאון רבי שמעון שפיצר, מפיו שמע הסופר הרב מרדכי וינשטוק את הסיפור בקיץ שעבר, הוסיף לו מסר משמעותי. "יהודי", אמר, "יש לו את הכח והיכולת לשהות בכל מצב במלואו - כעת רוצה ממני הבורא עצב והשתתפות בצער וכעת מבקש ממני בוראי שמחה של מצווה. כאשר אדם מחובר לבוראו ומבקש לקיים את רצונו בשלמות, הוא יכול ומסוגל לשהות בכל מצב במלואו. בשעת צער כבשעת שמחה"

ואנו - מביטים אפוא בהשתאות מפנים מאירות ומאמר אחד שמצליח להגיע בהשגחה פרטית משמיים לאנשים הנכונים בדיוק בזמנים הנכונים.

"בי סקוורער רבי"

(המשך מעמוד קודם)

חלפו מספר שנים, כאשר לקראת חג הפסח נזכר הרב הלוי בכל אותו מאורע וחשב לעצמו שעליו לפרסם את הדברים ברבים - הלא יש כאן לקח מעורר ומעודד עבור יהודים נוספים. הוא כתב אפוא מאמר שבו סיפר את מה שראו עיניו, תיאר את הדרשה אותה נשא באוזני בני קהילתו והכתיר את המאמר בכותרת המתבקשת "בי סקוורער רבי!". לאחר מכן שיגר אותו לאחד המגזינים החרדיים המופיעים בשפה האנגלית, ששמח מאוד לפרסם אותו.

באותה שנה התרחש מאורע מחריד במשפחה בירושלים, שעה שילד קטן כבן 4 הסתלק לבית עולמו בנסיבות טראגיות, שבועות ספורים לפני ליל הסדר. באותה שנה בליל התקדש חג, שעה שבני-משפחתו הקרובה של אותו ילד הסבו לליל הסדר, מצאה את עצמה עקרת-הבית יושבת לצד שולחן-הסדר כשהיא אינה יודעת את נפשה. כולם מקבלים את חג המצות בדיצה ואילו היא נזכרת שוב ושוב בקרוב משפחתה הזאטוט שהסתלק לבית עולמו ועיניה זולגות דמעות.

בשלב מסוים חשה כי אינה יכולה עוד. עזבה את שולחן הסדר והתיישבה על הספה שבסלון כשהיא מפשפשת בערמת עיתונים שהייתה מונחת בצד ומחפשת גיליון שיסתיר את פניה הבוכיות שכל כך אינן מתאימות לשולחן הסדר.

והנה, בעוד העיתון מכסה את פניה, הבחינו עיניה בכותרת מעניינת - "בי סקוורער רבי", היא הכריזה. אותה משפחה נמנית בעצמה על עדת חסידי סקווירא ולפיכך היא מצאה את עצמה קוראת את הדברים - הסיפור על פניו המשתנות של הרבי - רבה של המשפחה, והדרשה בעקבות זיו הפנים שחיוקה את בני המשפחות הדוויים לאחר הפיגוע במלון פארק.

הדברים האלו כמו נשלחו אליה משמים ולאחר שקראה אותם החליטה בעצמה לנהוג כמנהגו של הרבי, מחתה את דמעותיה ושבה לשולחן-הסדר ופניה לא היו לה עוד.

תקופה מסוימת לאחר מכן הרגישה אותה אשה שעליה להכיר טובה למערכת העיתון שהמאמר שפורסם בו השיב את רוחה. היא שלחה להם מייל נרגש בו תיארה כיצד המאמר השיב את רוחה הנכאה והסוערת בעיצומו של שולחן הסדר.

חלפו מספר שנים והנה אנו מגיעים לשנת תשפ"ב - עשרים שנה לאחר הפיגוע במלון פארק, כמעט עשרים ואחת שנה לאחר ביקורו של הרב הלוי בעיירה ניו סקווירא. במהלך החורף דאשתקד נפטרה אותה אשה יקרה לבית עולמה בדמי ימיה, לאחר מחלה קשה.

בימים שלפני חג הפסח, הרגיש האלמן - בעלה של המנוחה עד כמה היא תחסר מאוד לכל בני המשפחה בליל הסדר והרהר על צעד שיעודד את רוחם. הוא החליט להציב תמונה של המנוחה

כך חוגגים את 'חודש הספר' בצפת:

חדש!

בסדרה! השני

כלל הסיפורים - אמתיים ואותנטיים!

לפרטים ולרכישה, המו"ל: מכון "בלבבי": פלא': 0504116867
דוא"ל: abyisrael@gmail.com (לא ניתן להשיג בחנויות)
 במכוון ניתן להשיג גם את הסדרה החינוכית המבוקשת: 'דרכו'.

ואותנו הוציא מִשָּׁם..

4 שנים למגפת
הקורונה שטלטלה
את העולם ושינתה
סדרי-בראשית:
גלריה ותובנה

ציילומים: שניאור מור-יוסף

מרור זה - על שום מה?

איננו יודעים חשבונות-שמיים. כמו כל מאורעות החיים והרפתקאותיהם, חלקיקי הפאזל לעיתים מתחברים, ולעיתים לעולם לא. אבל אנחנו כן יודעים שגניף הקורונה החזיר אותנו לשפיות במגוון תחומים שסערות-החיים לא אפשרו לנו עד היום.

הורים שלא היה להם פניות להכיר את ילדיהם באמת ולהעניק להם יחס אישי הולם עשו זאת בימי ה'סגרים' כשהעולם נח מזעפן; הורים שלא אזרו אומץ לעשות 'ליל-הסדר' לבדם ופיתחו תלות בבית ההורים - עשו זאת בביתם שלהם וקנו לראשונה טעם בליל-הסדר משלהם, עשיר בסיפוק ונחת-רוח יהודית; יהודים שלא הכירו את השתפכות-הנפש של התפילה הכירו זאת לראשונה דרך שכניהם שיצאו למרפסות עטורי תפילין; אנשים שלא הכירו את שכניהם - עשו זאת כי המציאות גזרה עליהם; והיה עוד משהו מעניין: בני-ברק הסואנת, החומרית והמגושמת כל-כך הפכה לצפת בזעיר-אנפין, כשהחנויות ננעלו לעיתים קרובות, והשלווה והפשטות המבורכים ביקרו אצלה, אפוא, לזמן-מה.

כחלוף ארבעה שנים, אפשר גם להצביע שגניף הקורונה עשה גם הרבה מאוד טוב לעם ישראל. וגם אם יש דברים שלא, אנחנו יודעים שכך היה צריך להיות משמיא.

הופיע!

מרבית הסיפורים אותנטיים מבלי יאמר

למען תספר...
למען תספר...
למען תספר...

אברהם ישראל פירדמן

קיבוץ ניסופים
ניסו על סיפורי חסונות ישרים איים מוטלים
מפרעות תשפ"ד

מחיר השקעה: **35 ₪ בלבד!**

הפצה בלעדית: מכון "בלבבי": פלא' 0504116867 דוא"ל: A0504116867@gmail.com

מהדורה מוגבלת! לא ניתן להשיג בחנויות הספרים כלל אלא רק בנקודות המכירה